

Jedinečná pomoc nevidiacim

Už tretí rok spolupracuje s výcvikovou školou pre vodiacich psov Únie nevidiacich a slabozrakých SR Spoločnosť Tesco. Aj 23. augusta tohto roku v Novom Meste nad Váhom v hypermarkete Tesco venovala tejto výcvikovej škole 60 tisíc korún na nákup šteniatok - labradorských retrívrov - vybraných na tento veľmi náročný výcvik. Svedkami skvelého daru boli, okrem účastníkov výcvikovej školy, ktorá sa vtedy konala v Starej Turej, aj ich jedenásti štvornohí pomocníci.

„Je to pre nás veľmi príjemný pocit, že môžeme na prezentáciu priviesť aj jedného z piatich psov – Bekky (na obrázku s majiteľom), ktorých pred pár rokmi kúpila Spoločnosť Tesco pre nevidiacich a slabozrakých. Veľmi dobre sa osvedčili“, vyhlásila pri tejto príležitosti Jarmila Virágová, riaditeľka tejto výcvikovej školy. Vďaka podpore touto spoločnosťou sa odborníci z uvedenej výcvikovej školy mohli vlani zúčastniť aj na odbornej konferencii v New Yorku. Čierna Bekky má sotva dvaapol roka a jej šťastným majiteľom sa stal Štefan Oľšavský z Bánoviec nad Bebravou. Zrakové postihnutie mu spôsobila choroba, ako nám prezradil a dodal: „Bekky som dostal pred pol rokom. Som s ňou veľmi spokojný. Začiatky boli náročné, ale už sme sa dostali do „správnych koľají“. Prv než som ju dostal, išla na výcvik pre slepeckých psov. Je to moja veľká kamarátka. Dokáže ma nečakane príjemne prekvapiť, aj rozveseliť. Pomáha mi uvoľniť sa aj psychicky a veľmi mi to pomáha“.

Problematike nevidiacich a slabozrakých venuje spoločnosť už dlhodobo pozornosť, a to nielen umiestnením piktogramov vo svojich nákupných priestoroch. „Ak príde nevidiaci so svojím vodiacim psom, naši zamestnanci sú pripravení reagovať, aby sme mu vytvorili čo najvhodnejšie podmienky na nákup“, povedala pri tejto príležitosti Eva Williams, riaditeľka vonkajších vzťahov Tesco Stores SR. Kiež by tak bolo všade na verejných priestranstvách.

(mš)

Snímky: autorka

Deň ústavy a my

Prvého septembra si vždy pripomíname prijatie Ústavy Slovenskej republiky, najdôležitejšej právnej normy. Zamýšľame sa nad minulosťou, súčasnosťou i budúcnosťou našej krásnej krajiny, a to nielen v ten sviatočný deň. Svet sa vyvíja a mení a zákony tiež. Ústava SR sa za 14 rokov dočkala tiež viacerých zmien. Nemožno jej však uprieť pokrokovosť. Zakotvila prioritu práva a zákona vo verejnom živote. Významnú súčasť verejného života napĺňa svojím poslaním a konaním aj Slovenská humanitná rada a jej 175 mimovládnych členských organizácií. Ústava SR nadväzuje na medzinárodné zmluvy, najmä na Listinu základných ľudských práv a slobôd, ktorú ratifikovala ústavným zákonom už ČSRF v roku 1991. Napĺňanie základných ľudských práv a slobôd a ústavných práv ale samozrejmosťou nie je. V každodennom živote sa stretávame s ich porušovaním.

Pripomeňme si článok 12, odsek 1, Druhej hlavy ústavy, v ktorom sa o.i. píše, že základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné. A predsa sa stalo, že ústavné právo na riadne zákonom priznaný dôchodok tisícim invalidným občanom bolo novelou Zákona o sociálnom poistení, číslo 461/2003 Z. z. porušené a dôchodky tisícim invalidov v dôsledku toho zrušené alebo skrátené, čím sa mnohým ľuďom negovalo právo na dôstojný život. Namiesto dôstojného života, ktorý im mala ústava zaručiť, tisíce týchto ľudí trie biedu s núdzou. Ústavný súd SR vo svojom náleze rozhodol, že v niektorých paragrafoch uvedenej novely došlo k porušeniu ústavy. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR sa krátko nato rozhodlo vykonať rázne opatrenia na odstránenie diskriminácie a nápravu krívd spôsobených invalidom neprávom, v súlade s nálezom Ústavného súdu. Vyžiada si to nadľudské úsilie pracovníkov Sociálnej poisťovne a dodatočne veľký balík peňazí zo štátneho rozpočtu. To sa ale nemuselo stať, keby...

Sú tu však aj iné nezrovnalosti medzi tým, čo tvrdí ústava a tým, čo sa v praxi deje. Druhá hlava Ústavy SR v článku 35 v odseku 3 hovorí, že občania majú právo na prácu. Ale tisíce zdravotne postihnutých, ktorí by chceli, vedeli a mohli pracovať, sú dlhodobo nezamestnaní nielen preto, že pracovných miest je nedostatok, ale najmä preto, že väčšinou sa nenájdu zamestnávateľia, ktorí sú ochotní ich zamestnať. Ide tu často o diskrimináciu. Dosiahnuť pokrok v tejto veci je ťažké. Aj preto je pôsobenie Slovenskej humanitnej rady, jej členských organizácií, Národnej rady občanov so zdravotným postihnutím a všetkých, ktorí si ctia zákon, dôležité a opodstatnené. O to, aby pokrokovosť Ústavy SR nezostala len na papieri, by sa však svojím konaním mali pričiniť všetci, ak si vážia Ústavu SR a seba samých.

Margita Škrabáková
šéfredaktorka Humanity

Margita Škrabáková

Aura v Častej - Papierničke

V kongresovej sále zariadenia Národnej rady SR v Častej – Papierničke sa 10. augusta 2006 od rána schádzali účastníci 10. jubilejného ročníka kongresu „Epilepsia v mojom živote“, spojeného s rekondičným pobytom. Podujatie zorganizovalo Združenie občanov Slovenska postihnutých epilepsiou - Aura, jedna z členských organizácií Slovenskej humanitnej rady. Účastníkov kongresu a hostí privítal prezident združenia Jozef Vrátil.

Úvod stretnutia patril vystúpeniu bratislavského vokálo – inštrumentálneho súboru súrodencov Jendruchovcov, v ktorých podaní zaznel Zbor Židov z opery Nabucco od Giuseppe Verdiho, americký spirituál Nech je svetlo a pieseň Ave Maria od Franza Schuberta. Prijatie ich benefičného vystúpenia bolo úžasné. V hľadisku sedeli prevažne mladí, na prvý pohľad zdravo vyzerajúci ľudia. A pritom ich osud postihol nie veľmi zriedkavým neurologickým ochorením - epilepsiou. (O tejto chorobe sme písali v prílohe časopisu Humanita č. 1/ 2006). Každý epileptický záchvat ohlasuje „svetelná výstraha“ – aura, a potom, keď to príde, je to veľmi, veľmi zlé! Ale na prvý pohľad ... ako zdraví ľudia.

Po prestávke sa prihovoral účastníkom kongresu Ing. Ivan Sýkora, prezident Slovenskej humanitnej rady, ktorá dlhodobo podporuje činnosť Združenia občanov Slovenska postihnutých epilepsiou. Okrem iného povedal: „...veľmi si vážim, že patríte k najaktívnejším organizáciám pod strechou Slovenskej humanitnej rady, s obdivom sa skláňam pred odhodlanosťou s akou bojujete proti tejto chorobe... Presvedčili sme sa neraz, že robíte, čo je vo vašich silách v prospech zlepšenia kvality života ľudí postihnutých epilepsiou... Mimoriadne cenné na vašej dobrovoľníckej práci je to, že sa snažíte prekonať predsudky voči chorým na epilepsiu, ktoré pretrvávajú medzi obyvateľstvom a podieľate sa na ochrane ich ľudských práv a zachovaní dôstojnosti.“

Profesor MUDr. Michal Drobny, ktorý sa už dlhé roky venuje problematike epilepsie a problémom zdravotne postihnutých občanov, sa prihovoral prítomným: „Prišiel som sa pozrieť, ako sa vám darí, ako vám stúpa sebavedomie, pretože aj chorý človek musí byť sebavedomý!“ A ešte poradil, aby si občania postihnutí epilepsiou z Verdiho Zboru Židov urobili hymnu, lebo keď je najhoršie, treba zdvihnúť hlavu, nebať sa a ísť dopredu. Svoj príhovor zakončil slovami: „Prajem vám všetkým, aby ste boli schopní robiť!“

Ing. Ivan Sýkora, prezident Slovenskej humanitnej rady, Prof. MUDr. Michal Drobny a Jozef Vrátil, prezident Združenia občanov Slovenska postihnutých epilepsiou - Aura.

Slovo dostala aj čestná prezidentka Asociácie organizácií zdravotne postihnutých občanov SR, MUDr. Mária Orgonášová. Vyzdvihla kvalitnú prácu Združenia občanov Slovenska postihnutých epilepsiou a prácu jeho prezidenta Jozefa Vrátila slovami: „... máte vynikajúceho šéfa. Preto som rada, že vzhľadom na jeho organizačné kvality ma práve pán Vrátil, na základe nedávnych volieb, vystrieda v tejto nesmierne zodpovednej funkcii. Blahoželám“. Od septembra sa pán Vrátil v plnom rozsahu ujme novej funkcie. Pani Orgonášová ďalej uviedla: „Chcem ešte dokončiť všetky projekty, ktoré som naštartovala. Či už je to dištančné vzdelávanie, zvyšovanie kvality profesionálnych opatrovateľov, zvyšovanie kvality práce agentúr podporovaného zamestnávania, projekt „Slovensko bez bariér“ a napokon azda najvýznamnejší medzinárodný projekt včasnej intervencie či starostlivosti o deti s vývino-

vým rizikom. Je veľmi dôležité, aby sa tento nedostatok čo najskôr zachytil, aby sa čo najrýchlejšie hľadal spôsob, ako pomôcť takto postihnutým deťom.

Na záver prvej časti prvého dňa kongresu dostal slovo JUDr. Igor Javorský z Asociácie zdravotne postihnutých občanov SR a veľmi podrobne informoval prítomných o Novele zákona o sociálnom poistení č. 310/2006, s platnosťou od 1. augusta 2006. Rozobral všetkých 165 novelizačných zmien v uvedenom zákone. (Podrobnejšie sme písali o jednotlivých ustanoveniach a zmenách tohto zákona aj v časopise Humanita č. 5/2006). A práve toto bol bod programu, ktorý najviac zaujímal účastníkov kongresu, pretože zmeny v sociálnom zákone sa bytostne dotýkajú každého jedného zdravotne postihnutého občana. Následne sa rozprúdila živá debata, pretože každého zaujímalo niečo iné. Asi najtypickejším problémom vyslovil mladý muž menom Roman, ktorý povedal: „... pre nás, ktorí sme postihnutí epilepsiou, je najdôležitejšie zamestnať sa. A keď poviem – mám epilepsiu – nikto ma nezamestná! Ja som to urobil tak, že som tento fakt zatajil. A keď prišiel prvý záchvat, už ma poznali, vedeli ako a čo robím, takže mi pomohli a práca mi zostala.“

Epilepsia je bariéra, ktorá sa len tak ľahko nedá prekonať. Stále existuje množstvo predsudkov a obáv v radoch zamestnávateľov, akoby každý chcel ísť len cestou slabšieho odporu. Napokon je to logické, prečo si komplikovať život, však? Práve predsudky a obavy voči zdravotne postihnutým sú zrejme najdôležitejšou témou pre všetky občianske združenia zdravotne postihnutých občanov. Takéto prekážky treba odstraňovať krôčik po krôčiku, dodávať odvalu a sebavedomie handicapovaným ľuďom, neustále informovať verejnosť o týchto problémoch, o ktorých – relatívne zdraví – mnohokrát nemajú ani tušenia.

Viera Antoškova
Snímka: autorka

Obsah:

Foto stĺpec: Jedinečná pomoc nevidiacim	2
Úvodník: Deň ústavy a my	2
Článok: Aura v Častej – Papierničke	3
Deväť talentovaných detí jedných rodičov	4
Správa: Európsky sociálny fond vyzýva	4
Riport: Aktívny život – Prešov 2006	5
Všimli sme si: Úsmeváci za kultúrnymi pokladmi	5
Napísali ste nám: O rozvoji Klubu cystickej fibrózy	6
Aj zdravotne postihnutí majú právo na prácu	7

Avízo: Dni nezábudiek 2006	8
Viete, že...: Novinka v Liptovskom Mikuláši... ..	8
Aj ľaváci majú svoj sviatok	8
Aktuálne: Naprávanie krívd spôsobených invalidom	9
Kto dostane vianočný príspevok	9
Mimoriadna ponuka	9
Predstavujeme: Humanitná spoločnosť PRIJATIE	10
Summary:	11
Príloha Humanita Plus:	
Tradícia, výnimočnosť, solidarita a tvorivosť zdravotne postihnutých detí	

Európsky sociálny fond vyzýva

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky vyhlásilo 24. augusta 2006 výzvu na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Európskeho sociálneho fondu pre Sektorový operačný program Ľudské zdroje na Opatrenie 3.2 s názvom Zvýšenie rozsahu, zlepšenie a širšie poskytovanie ďalšieho vzdelávania s cieľom zlepšiť kvalifikáciu a adaptabi-

litu zamestnancov (číslo výzvy: SOP LZ - 2006/3.2/01).

V rámci výzvy môžu zamestnávateľia z verejného, súkromného a tretieho sektora požiadať o nenávratný finančný príspevok na zvyšovanie kvalifikácie vlastných zamestnancov, ktorí majú miesto výkonu práce v rámci celého územia Slovenska s výnimkou Bratislavského samosprávneho kraja. Na výzvu je alokovaná čiastka vo výške 250 miliónov korún. Žiadosti o poskytnu-

tie nenávratného finančného príspevku môžu zamestnávateľia predkladať do 24. októbra 2006.

Výzvy pre Bratislavský samosprávny kraj (v rámci Jednotného programového dokumentu NUTS II Bratislava Cieľ 3) zamerané na vzdelávanie zamestnancov, ako aj vzdelávanie a prípravu uchádzačov o zamestnanie, budú vyhlásené dňa 14. septembra 2006.

Bližšie informácie môžete nájsť na: www.esf.gov.sk.

Deväť talentovaných detí jedných rodičov

Súbor súrodencov Jendruchovcov doslova očaril publikum v kongresovej sále, ako sme už spomenuli, na 10. ročníku kongresu Združenia občanov Slovenska postihnutých epilepsiou - Aura. Na pár slov sme preto v Častej - Papierničke zašli aj za mamkou a manažérkou súboru v jednej osobe, MUDr. Máriou Jendruchovou.

„Naše kontakty so Slovenskou humanitnou radou sa začali asi pred dvanástimi rokmi, kedy sa jej vedenie rozhodlo podporiť našich deväť hudobne talentovaných detí a prispieť im na prvý syntetizátor“ povedala nám. Odvtedy bez nároku na honorár vystúpili na viac ako tristo podujatiach v mnohých domovoch dôchodcov, v detských domovoch a na rôznych iných charitatívnych akciách. Všetky priniesli radosť, dobrú náladu, priazeň publika a vzájomné obohatenie. Veď keď človek niečo nezištne dáva, vždy sa mu to vráti späť. Manžel pani Jendruchovej je profesionálny hudobník a tak sa natisla otázka, či si to presne takto pred tými dvadsiatimi deviatimi rokmi nenaplánovali: „Nikdy som nešpekulovala nad tým aké a koľko detí porodím a či budú alebo nebudú hudobníci – to už vôbec nie. Všetky naše deti sme prijali s láskou“, zdôraznila pani Mária a dodala: „Takéto nadané a vydarené deti sú pre mňa veľkým zdrojom radosti. Mám dobrý pocit, keď vidím, že sú šťastné z prá-

ce, ktorú robia a ktorá ich baví. Ich radosť spočíva v tom, že majú úžasne krásne srdiečka. Významnú úlohu v ich nezištnom „rozdávaní sa“ hrá hlboká viera. Veríme, že tento dar hudobného talentu dostali naše deti od pána Boha a nemôžu si ho nechať len pre seba“. Ako manažérka nechodí ponúkať súbor svojich detí klientom. Naopak, ako prezradila: „Po každom koncerte prídu za nami záujemcovia o naše vystúpenia a presne takýmto spôsobom sme sa dostali aj do Ameriky, do Austrálie a prešli sme takmer celú Európu. Všade prijali naše vystúpenia s nadšením a s otvoreným srdcom. Veď hudba nepotrebuje tlmočníka“. Na otázku, ako sa pripravujú na za-

hraničné koncerty, sme sa dozvedeli: „V prvom rade si v pôvodnom jazyku naštudujeme najobľúbenejšiu pieseň tej-ktorej krajiny, ktorou domáce publikum potešíme a pokúsime sa ho získať. Okrem toho sa snažíme robiť dobré meno našej krajine. Vždy máme so sebou slovenskú zástavu, často vystupujeme aj v slovenských krojoch, hovoríme o našej kresťanskej histórii a zaspievame aj staroslovienske piesne, ktoré sú nádherné. Aj takto sa snažíme vzbudiť záujem o Slovensko.“ Za to všetko si právom zaslúžili ocenenie Slovenskej humanitnej rady „Dar roka 1996“.

Viera Antošková
Snímka: archív

Vystúpenie súrodencov Jendruchovcov sa všade stretáva s priaznivým ohlasom.

Aktívny život - Prešov 2006

Pod názvom ACTIVE LIFE (Aktívny život) sa v Prešove počas letných prázdnin konalo úžasné medzinárodné stretnutie mladých ľudí vo veku od 18 do 25 rokov. Uskutočnilo sa vďaka finančnej podpore Európskej únie, presnejšie: programu Mládež a Národnej kancelárie mládeže, ale aj sponzorovi Jozefovi Sabolovi z Kendíc.

V Prešove sa na ňom zišlo zo dvadsaťštyri mladých ľudí so sklerózou multiplex a aj príbuzní chorých prišli... nielen zo Slovenska, ale aj z Maďarska, Poľska a Rumunska. Slovenskú skupinu tvorili sestry Timea a Gabriela Farkašové z Filakova, Gabriela Spišáková zo Sabinova, Martin Gašparovič z Lehoty pod Vtáčnikom, Monika Slabeyová z Brezna a vedúci skupiny a koordinátor projektu bol

Peter Ilenčík z Prešova. Od neformálneho vzdelávania, spoznávacích hier, debaty o skleróze multiplex a živote s touto chorobou v jednotlivých krajinách, cez stretnutie s členmi Klubu SM v Prešove, na podujatí Krok s eSM-kou, až po výlet na Spišský hrad a splav na pltiach na Pieninách, bolo všetko pestré a na jednotku. Ako povedal Laurentiu Lazar, autor projektu z Rumunska: „Bolo to viac, než týždenný výlet“. Zúčastneným mladým sa „otvorili oči“, získali nový pohľad na svoju chorobu a život s ňou, získali späť stratené sebedovetie, nových priateľov s podobnými problémami. Spoločne obdivovali zároveň aj krásy Slovenska. Dodajme, že prvé takéto medzinárodné stretnutie sa uskutočnilo v Bukurešti v máji 2005, druhé v Portugalsku v decembri 2005. Na

tejto tretej výmene sa niektorí účastníci stretli už druhýkrát. Možno aj preto to od prvého dňa vyzeralo, že sú „všetci ako jedna veľká „multi-kulti“ rodina. Tí silnejší s nefalšovanou ochotou pomáhali slabším“, prezradila Monika Slabeyová. Už máme „feedback“, čiže spätnú väzbu, ozývajú sa účastníci: „... Rozhodla som sa, že sa budem učiť angličtinu“ alebo: „Rozhodla som sa, že sa zapojím do práce národnej spoločnosti SM“, či: „Rozhodli sme sa, že založíme organizáciu mladých ľudí o SM“. A keď sme sa lúčili pred Domovom mládeže A. Duchnoviča, všetci sme plakali a Rumun Nicu vyhlásil: „Vynašiel som liek na „eSM-ku“! Je to Medzinárodné stretnutie mládeže s eSM-kou.

Juliana Ilenčíková, Peter Ilenčík

Úsmeváci za kultúrными pokladmi

V polovici augusta sa skupina šiestich dobrovoľníčok Spoločnosti priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar zúčastnila medzinárodnej mládežníckej výmeny s názvom „Cultural Treasure Hunt“ – Honba za kultúrными pokladmi.

Počas deviatich dní u našich južných susedov Lenka, Alena, Ivana, Petra, Dana a Klaudia spoznali viac ako 30 mladých Maďarov, Poliakov, Bulharov, Lotyšov a Portugalčanov, a zároveň sa zoznámili s ich zvykmi, tradíciami a názormi na život.

Slnčné Portugalsko sa nezaprelo už v autobuse z Budapešti – kým ostatní spali, piati chalani si pospevovali celou cestou do Hajdúböszörmény. Vďaka nim sa nepísanou hymnou mládežníckej výmeny stala pieseň Mas que nada, ktorá sa po pár dňoch ozývala úplne bežne po chodbách vysokoškolského internátu, kde boli účastníci ubytovaní. Spočiatku nemeselé zoznamovacie hry rýchlo prelomili ľady, a hoci niektorých účastníkov vystrašila angličtina, v zápale spoločných aktivít sa jazykové bariéry rúcali závratnou rýchlosťou. Pobyt v Maďarsku vyplňali najmä kreatívne prezen-

tácie jednotlivých skupín účastníkov. Každá krajina mala za úlohu predstaviť nejakú celonárodne známu alebo významnú knihu a zorganizovať národný kultúrny večer – ten slovenský „National Cultural Evening“ sa niesol v znamení našich obľúbených zvykov, ľudovej hudby a syrových korbáčikov. Netreba sa vôbec čudovať, keď sa vás niekde v cudzine spýtajú na Kukučínovu Rysavú jalovicu! Po skvelom divadelnom stvárnení tohto skvostu slovenskej literatúry nezostalo jedno oko suché – od smiechu.

Úsmeváčky na výmennom pobyte s priateľmi zo zahraničia v Maďarsku.

Keďže jedným z cieľov mládežníckej výmeny bolo spoznať bližšie krajinu organizátorov, súčasťou pobytu šiestich Úsmeváčok v Maďarsku bola aj návšteva hradného komplexu a centra mesta Eger, ako i prehliadka pastier-

skeho múzea a vystúpenie skupiny historického jazdeckva v Hortobágy. V druhej polovici pobytu si každá skupina zvolila jednu zo svojich tradícií, ktorú potom spracovali účastníci rozdelení do medzinárodných skupín – takto si slovenskú veľkonočnú šibačku a oblievačku vyskúšali aj mladí z ostatných piatich krajín. Do prípravy veľkonočného videa bolo neplánovane zatiahnutých aj niekoľko starších obyvateľiek Hajdúböszörmény, ktoré slúžili ako komparzistky slovenskému šibačovi – mimochodom, bol to Portugalčan. Po ôsmich náročných dňoch plných tvrdej práce, ale najmä zábavy a dobrej nálady sa nikomu nelúčilo ľahko. Zostávala už len poldňová návšteva Budapešti a cesta domov a podaktorí ani neskrývali sly... Najhanblivejší z účastníkov už zapáleno diskutovali s ostatnými - za tých pár dní spoznali mládežnícky zvyky a hodnoty ľudí z krajín, o ktorých predtým uvažovali len na hodinách zemepisu. Zrazu nadobúdala Európa úplne iný rozmer – akoby sa čiary na mape približovali, keď si všetci hovorili: „Napíšeme, prideme...“

Lubica Šemrincová
vedúca slovenskej skupiny
Snímka: archív

O rozvoji Klubu cystickej fibrózy

Cesta k profesionalizácii Klubu cystickej fibrózy (CF) sa pre mňa začala 26. mája 2003, na zasadnutí Klubu CF SR, kedy som prítomných požiadala, aby odpovedali na otázky: „Ako vidím ďalšie smerovanie Klubu CF?“ a „Čo môžem pre Klub CF urobiť ako jednotlivec?“ Vďaka projektu a peniazom z Nadácie pre deti Slovenska z programu HODINA DEŤOM, ako aj ďalším darcom a sponzorom, ale predovšetkým vďaka skupine 30 ľudí, ktorí počas posledných troch rokov venovali svoj čas hľadaniu odpovedí na predložené otázky, poznám odpoveď.

Pohľad späť

Klub CF vznikol pred 11 rokmi z nadšenia niekoľkých rodičov nevyliciteľne chorých detí s cystickou fibrózou, z ich potreby stretávať sa a vzájomne si pomáhať. Postupne vybudovali organizáciu, ktorá sa dostala do povedomia aj odborných kruhov a inštitúcií, ktoré ovplyvňujú starostlivosť o tieto deti a mladých dospelých. Organizácia pripomienkuje zákony, rokuje s vedeniami zdravotníckych zariadení a poisťovní s cieľom zabezpečenia primeranej starostlivosti o pacientov. Na druhej strane podporuje samotných pacientov a ich príbuzných finančne aj materiálne, poskytuje poradenstvo v rôznych oblastiach (odborno – metodické, sociálne, psychologické, ...). Realizuje programy „CeFyz“ a „CeHam“, v rámci ktorých pravidelne a systematicky pracuje s deťmi a mladými dospelými chorými na cystickú fibrózu. Organizuje kondičné pobyty. Vykonáva publikačnú činnosť, organizuje benefičné podujatia a konferencie. Združenie s celoslovenským pôsobením pôsobí aj dnes v prevažnej miere vďaka dobrovoľníkom, zväčša rodičom detí s týmto nevyliciteľným ochorením.

Čo sa podarilo

Cieľom prvého projektu „Cesta ku profesionalizácii Klubu CF“ bola profesionalizácia organizácie a oddelenie riadiacej a výkonnej zložky združenia postupným vyjasňovaním si pozícií a rozdelením kompetencií a zodpo-

vednosti. Vďaka projektu, ktorého koniec bol plánovaný na 31. júl 2006, sa podarilo vytvoriť organizačnú štruktúru organizácie, ktorú Správna rada Klubu schválila na svojom zasadnutí dňa 8. mája 2006. Podarilo sa aj podrobne popísať pozície, ich kompetencie, zodpovednosť a náplň práce. Schéma organizačnej štruktúry bola predložená na zasadnutí členskej schôdze Klubu CF 25. marca 2006 v Michalovciach a plán aktivít a rozpočet na rok 2006 boli schválené v súlade s organizačnou štruktúrou. Je vypracovaná časť strategického plánu Klubu CF na tri roky.

Zúčastnil som väčšiny pracovných stretnutí v rámci projektu, ktorý podporila NDS a aj pred ním. Po celý čas som veľmi silne vnímal zmysel týchto pracovných stretnutí a tréningov a ich potrebu pre naše občianske združenie. Venoval som tomu mnoho svojho voľného času, a vždy som mal pocit, že to nebol stratený čas.

Pracovné víkendy a tréningy pomohli aktivistom a zamestnancom Klubu CF lepšie sa spoznať a postupne sa učiť práci v tíme, v organizácii, v ktorej platia jasné pravidlá a zodpovednosť za pridelené úlohy. Spoločná práca a spoločné víťazstvá nie sú vždy prijateľné pre každého. A tak sa menila aj skupina dobrovoľníckych aktivistov a zamestnancov, ktorí pre Klub CF pracujú, a objavili sa aj noví ľudia, ktorí si svoje miesto v organizácii hľadajú a vďaka spoločnej práci majú možnosť lepšie sa v možnostiach zorientovať.

Klub CF vo svojej súčasnej forme a štruktúre však splnil svoje poslanie, zasiať semienka mnohých užitočných aktivít a činností, prispel k zlepšeniu starostlivosti o deti a dospelých s cystickou fibrózou. Na to, aby semienka mohli rásť a rozvíjať sa, potrebuje klub

zmeniť svoju štruktúru a formu. Jedna z možných ciest je cesta profesionalizácie, zamestnávania profesionálov v štruktúre organizácie, zavádzanie pravidiel a systematické plánovanie aktivít a všetkej činnosti, ako aj systematická práca v jednotlivých oblastiach.

Ďakujem všetkým, ktorí celé roky pomáhali túto organizáciu budovať. Začali sme ako niekoľkí rodičia. Týchto niekoľko rodičov za 12 rokov vybudovalo silnú organizáciu s celoslovenským pôsobením, ktorá je uznávaná v zahraničí a je akceptovaná všetkými slovenskými úradmi a inštitúciami.

Otáznik nad projektom

Projekt „Cesta ku profesionalizácii Klubu CF II“ mal byť pokračovaním budovania profesionálnej organizácie. Práve však členovia Klubu CF, ktorí hlasovali na ostatnej členskej schôdzi, rozhodli, že projekt sa pravdepodobne ďalej nebude realizovať. Ako autorka projektu, si dovoľujem pripomenúť, že tento projekt získal Cenu Slovenskej sporiteľne za výnimočné projekty podané a schválené v aktuálnom ročníku grantového programu HODINA DEŤOM za jednotlivé regióny. Cenu vo forme šeku na 50 000,- Sk som prevzala v júni 2006 v Bratislave na tlačovej konferencii Nadácie pre deti Slovenska. Cieľom druhej etapy projektu malo byť postupné vybudovanie stabilnej a profesionálnej organizácie so zavedením prepracovaného plánovacieho procesu a systému hodnotenia implementácie strategického plánu, postupné regionálne členenie organizácie s efektívnym využívaním regionálnych zdrojov. V náväznosti na výstupy prvého projektu sa malo pokračovať v nastúpenej ceste a začaté aktivity ďalej rozvíjať. Verím, že Klub CF bude aj naďalej plniť svoje poslanie. Tým je predovšetkým pomoc a podpora deťom a mladým ľuďom s cystickou fibrózou a ich rodinným príslušníkom v ich neľahkom osude. Verím, že Klub CF ich bude schopný aj naďalej podporovať materiálne, aj duševne v ich každodennom snažení.

MUDr. Katarína Štěpánková
Text a snímka: Paľo Fabian

Aj zdravotne postihnutí majú právo na prácu

Motto:

Najlepší spôsob integrácie do spoločnosti je práca, ktorá dáva človeku status, dôstojnosť, zamestnancovi so zdravotným postihnutím umožňuje žiť naplno a nezávisle s primeraným príjmom.

Wallis Goelen

zástupca pre zamestnanosť, sociálne veci a rovnosť príležitostí Európskej komisie

V rámci programov externej pomoci Európskej únie uskutočnila Národná rada občanov so zdravotným postihnutím v SR (NROZP) spoločne so Slovenským zväzom telesne postihnutých (SZTP) obšiahly projekt financovaný z fondov PHARE, pod názvom: „Rovnosť príležitostí občanov so zdravotným postihnutím a sociálne partnerstvá pre monitoring a odstraňovanie diskriminačných bariér na trhu práce“. Jeho hlavným cieľom je prispieť k zníženiu a prevencii dlhodobej nezamestnanosti zdravotne postihnutých. Aj preto sa uskutočnilo päť na seba nadväzujúcich aktivít, o ktorých informovala Anna Reháková, podpredsedníčka NROZP v SR.

Slovenský zväz telesne postihnutých (SZTP), partner projektu, uskutočnil tiež jednu z uvedených aktivít - regionálne workshopy. Zúčastnili sa na nich zástupcovia zamestnávateľov, občanov so zdravotným postihnutím, úradov práce, sociálnych vecí a rodi-

ny, ktorí si prostredníctvom príkladov z praxe vzájomne vymenili veľmi užitočné skúsenosti, o čom svedčí aj vydaný zborník. Uskutočnila sa aj informačná kampaň pre zamestnávateľov a občanov so zdravotným postihnutím, o čom zasa svedčia dve informačné brožúry.

Vznikli i sociálne partnerstvá zamerané na odstraňovanie diskriminácie na trhu práce. Ich cieľom bolo vyskúšať pilotný návrh inštitútu aktivistu v oblasti zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím. Preto sa uskutočnil aj vzdelávací kurz v spolupráci s úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny a občianskymi združeniami zdravotne postihnutých. Úlohou aktivistov je pomáhať vytvárať a rozvíjať partnerstvá sociálnej inklúzie na regionálnej úrovni, nájsť a vytvárať nové možnosti pracovného uplatnenia občanov so zdravotným postihnutím. Ako uviedla Monika Vráblová, predsedníčka SZTP, sama tiež zažila aj veľa negatívneho pri hľadaní si zamestnania, čo sa týka prístupu zamestnávateľov, keď ju uvideli prichádzať s barlamami.

Ďalšou aktivitou bolo mapovanie problémov a bariér pri zamestnávaní zdravotne postihnutých občanov vo všetkých ôsmich krajoch SR. Z monitoringu vyplynulo, podľa Evy Pavlíkovej z Agentúry Inventum, že sa zlepšilo uvedenie postihnutých pri hľadaní si zamestnania. Presvedčili sa, že ich rola pritom musí byť aktívna a nie pa-

sívna. Ďalšou pravdou, ktorá z mapovania vyplynula bolo, že zamestnávateľia často nemali motiváciu zamestnať občana so zdravotným postihnutím, aj keď im to zákon káže. Radšej zaplatia pokutu za nezamestnanie postihnutého človeka. Príčinou býva často slabá alebo žiadna motivácia k zamestnávaniu zdravotne postihnutých. Zamestnávateľ neraz ani nevie ako využívať moderné technológie a pomôcky pre zdravotne postihnutých. Problémom býva aj vyššie a doplnkové vzdelanie potrebné na ich zamestnanie. Občania so zdravotným postihnutím majú často negatívnu skúsenosť aj z byrokratickeho prístupu úradov práce, sociálnych vecí a rodiny.

Všetci účastníci workshopov sa však zhodli na tom, že treba prehodnotiť legislatívu tak, aby zamestnávateľia boli viac motivovaní zamestnávať zdravotne postihnutých, napríklad, odpustením odvodov za zamestnancov so zdravotným postihnutím. Ako perspektívne odporučili zriadiť pracovisko pre odbornú a sociálnu rehabilitáciu, celkove zlepšiť informovanosť o možnostiach zamestnania osôb so zdravotným postihnutím, ale aj odstrániť obmedzenia pri vytváraní chránených dielní. E. Pavlíková tiež informovala, že EÚ pripravuje konvenciu o zamestnávaní občanov so zdravotným postihnutím, ktorá sa má implementovať do legislatívy SR. Na otázku Humanity, či sa pri monitoringu skúmali aj otázky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v zamestnávaní zdravotne postihnutých, sme sa dozvedeli, že táto dôležitá oblasť zatiaľ nebola predmetom monitoringu. Vrcholovou aktivitou bola odborná konferencia o realizácii uvedeného projektu, ktorá sa konala 5. – 7. septembra 2006, k záverom ktorej sa vrátíme v niektorých z ďalších čísel Humanity.

Margita Škrabáľková

Snímky: autorka

Národnú radu občanov so zdravotným postihnutím v SR so sídlom na Žabotovej 2 v Bratislave zastupovala na stretnutí s novinármi podpredsedníčka Anna Reháková (v strede zľava) a Slovenský zväz telesne postihnutých jeho predsedníčka, Monika Vráblová (v strede sprava). Výsledky monitoringu predstavila Eva Pavlíková z Agentúry Inventum (vľavo).

Kontakt:

NROZP SR

Žabotova 2, Bratislava

Číslo telefónu: 02/52 49 13 25

E-mail: sekretariat@nrzop.sk

Dni nezábudiek sa blížia

Liga za duševné zdravie pripravuje pri príležitosti Svetového dňa duševného zdravia celoslovenskú kampaň Dni nezábudiek, spojenú s predajom umelých kvietkov nezábudiek, ktoré si zvolila za symbol duševného zdravia a svojej organizácie. V tomto roku je cieľom ligy predáť 150 000 nezábudiek a rozšíriť zbierku o prispievanie formou SMS a zlepšiť tak povedomie o potrebe starostlivosti o duševné zdravie na čo najširšiu verejnosť.

Na Slovensku pôsobí len 16 denných stacionárov pre ľudí s problémami duševného zdravia, z toho 13 pre dospelých a 3 pre deti, v ktorých môže tráviť čas celkovo 220 ľudí. Je vytvorené len jedno chránené bývanie s piatimi miestami a len 10 chránených pracovných dielní. Komunikačná kampaň so symbolom „Sme na jednej lodi“ a zbierka Dní nezábudiek sa preto tohto roku

bude zameriavať na sociálne začlenenie ľudí s duševnými problémami (podpora chránených dielní, chránenej práce, chráneného bývania, podpora vzdelávania, podpora stacionárov na zmysluplné a tvorivé trávenie voľného času pre ľudí s problémami duševného zdravia). Liga za duševné zdravie chce upriamiť pozornosť verejnosti na hodnotu duševného zdravia a potrebu sociálneho začlenenia sa ľudí trpiacich problémami duševného zdravia do spoločnosti. Kampaňou chce získať ďalších spolupracovníkov, rozšíriť činnosť Ligy aj do ďalších miest Slovenska a zároveň podporiť činnosť združení pacientov a príbuzných a vytvoriť sieť spolupracujúcich organizácií pôsobiacich v oblasti duševného zdravia na Slovensku, či už združujú pacientov alebo profesionálov. Hoci Týždeň duševného zdravia bude až v dňoch 9.-15. 10. 2006, začiatok kampane sa považuje už august 2006, pretože v súčasnosti do miest

pôsobenia spolupracujúcich organizácií a združení Liga dodá: nezábudky, samolepky s obrázkom nezábudky, letáky (2 druhy informačných materiálov: o zameraní a cieľoch zbierky a desaťro duševného zdravia), pokladničky na zbierkové peniaze a informačné plagáty kampane. Cieľovou skupinou, ktorú chce liga osloviť, je celá verejnosť, ktorú treba upozorniť na potrebu spoločenskej integrácie – sociálneho začlenenia ľudí s problémami duševného zdravia do spoločnosti v pracovnej sfére, aj v oblasti trávenia voľného času a na vzájomnú spojitost telesného a duševného zdravia. Veď najväčšie škody pre duševné zdravie robí práve neinformovanosť. S týmto zámerom počas kampane dodá informačné letáky s 10 rôznymi témami z oblasti duševného zdravia v náklade 10 tisíc kusov z každého druhu a pripravuje nové letáky na tému Desatoro duševného zdravia v náklade 50 tisíc kusov z každého druhu.

Dagmar Krepopová

Viete, že...

Novinka v Liptovskom Mikuláši

V nemocnici s poliklinikou v Liptovskom Mikuláši je pacientom od štvrtka, 24. augusta 2006 k dispozícii zrekonštruované psychiatrické oddelenie. Má kapacitu 49 lôžok a desať miest v dennom stacionári. Práce stáli vyše 12 miliónov korún.

Terajšie zrekonštruované oddelenie liptovskomikuláškovej psychiatrie patrí k najmodernejším na Slovensku, uviedla hlavná odborníčka pre psychiatriu Eva Pálková. Podľa nej celosve-

tovo narastá počet psychicky chorých. Vlni navštívilo na Slovensku psychiatru vyše 1,6 milióna pacientov, je to asi o 200 tisíc viac ako pred dvoma rokmi. Z uvedených prostriedkov získali 80 percent z fondu PHARE, 15 percent zo štátneho rozpočtu a zvyšok poskytol Žilinský samosprávny kraj (ŽSK). „Doterajšie priestory psychiatrie nevyhovovali na liečenie pacientov. Nové oddelenie sme získali prebudovaním nevyužívaného chirurgického pavilónu, ktorý bol v ha-

varijnom stave. Ročne sa tam lieči asi 600 psychiatrických pacientov,“ povedala riaditeľka liptovskomikuláškovej NsP Marta Špánková. „V Žilinskom samosprávnom kraji, ktorý má okolo 700 tisíc obyvateľov, pôsobí len 29 psychiatrov a ich počet neustále klesá,“ povedala E. Pálková. Nedostatok personálu spôsobuje ich vysoké pracovné nasadenie. Čiastočne ho pomáha znížiť zlepšovanie technického vybavenia psychiatrických oddelení, dodala E. Pálková.

TASR

Aj ľaváci mali svoj sviatok

Už od roku 1976 je 13. august Medzinárodným dňom ľavákov. Vyhlásila ho organizácia Lefthanders International v Kanade. Ľaváci dnes tvoria desať percent svetovej populácie. V minulosti sa ľavákov spoločnosť bála. Ľavú ruku niektoré národy dokonca spájali a niektoré stále ešte spájajú s hriechom. Vraj aj Satan sa zobrazuje často ako ľavák, ktorý sedí Bohu po ľavici. Vyznavači Budhu, ktorí dosiahli osvietenie a dostali sa do nirvány, sú zobrazení ako putujú po chodníku vpravo. V Biblii zasa, keď Boh

oddelil hriešne kozy od dobrých oviec, poslal kozy naľavo. Starí Egypťania však naopak verili, že žila lásky vedie do srdca práve z ľavej ruky, a preto sa na ľavý prsteník dáva aj svadobná obrúčka. Podľa štatistických prieskumov sú ľaváci inteligentnejší a úspešnejší, je však medzi nimi veľa alkoholikov a fajčiarov. Kanadskí vedci tvrdia, že homosexuálne orientovaní ľudia sú oveľa častejšie ľavákmi ako heterosexuáli. Ľaváci sú úspešní najmä v umeleckej oblasti, najmä výtvarnej. Medzi najznámejších ľavákov patrili

aj geniálny umelec Leonardo da Vinci, ktorý po celý život písal sprava doľava, využívajúc zrkadlové písmo. Ľavákom bol aj slávny maliar Pablo Picasso. K ľavákom patrí aj nositeľ Nobelovej ceny Albert Einstein, komik Charlie Chaplin. Ste ľavák a napriek tomu sa o vás hovorí, že máte „zlaté ruky“? Alebo máte vo vašom blízkom okolí ľaváka a jeho práca je pre ostatných veľkým prínosom? Ľaváctvo neznamená postihnutie. Ale ak je ľavák aj zdravotne postihnutý a napriek tomu jeho prácu obdivujete, napíšte nám o ňom viac. Najzaujímavejšie z vašich príspevkov zverejníme. (mš)

Naprávanie krívd spôsobených invalidom

Ústavný súd konštatoval porušenie ústavného práva v novele Zákona o sociálnom poistení, číslo 461/2003 Z. z., schválenej Národnou radou, ktorá nadobudla účinnosť od januára 2004. Podľa tejto novely boli odobraté alebo znížené invalidné dôchodky približne 27 tisícom občanov SR. Ich osudy sú všetky hodné zreteľa, niektoré až srdcervúce. Ústavný súd v Zbierke zákonov zo dňa 19. júla 2006 rozhodol o tom, že § 263, odseky 2, 4 až 7 uvedenej novely nie sú v súlade s Ústavou SR.

Preto ministerka práce, sociálnych vecí a rodiny SR Viera Tomanová 7. augusta na tlačovej konferencii oznámila, že MPSVaR SR privítalo nález Ústavného súdu a vydá predpis, podľa ktorého Sociálna poisťovňa preskúma trvanie invalidity ako podmienky zachovania nároku na invalidný alebo čiastočný invalidný dôchodok vyše 135 tisíc invalidných dôchodcov. Cieľom je **odstrá-**

niť prípady diskriminácie, hrubé chyby a zosúladiť práva dotknutých invalidov s ústavou.

Ministerstvo predložilo Národnej rade SR novelu zákona o sociálnom poistení. V ústavnej, 6-mesačnej lehote musí byť prijaté legislatívne riešenie v skrátenom legislatívnom konaní. Táto novela bude garantovať, že poberateľovi, ktorého invalidita bola prehodnotená po 31. decembri 2003, **bude sa vyplácať vyšší dôchodok**. Novela ráta aj s riešením pozostalostných dôchodkov, t.j. sirotských, vdovských a vdoveckých. **O výške invalidného dôchodku,**

prípadne čiastočného invalidného dôchodku rozhodne Sociálna poisťovňa na základe žiadosti poistenca. **O priznaní vdovského, vdoveckého a sirotského dôchodku rozhodne na podnet manželky, manžela alebo nezaopatreného dieťaťa zomretého poistenca.** Keďže Sociálna poisťovňa je veľmi zaťažená prepočítavaním rôznych dôchodkov a dávok, lehota na podanie žiadosti na prehodnotenie sa určí na 3 roky od nadobudnutia účinnosti chystanej novely. Na rozhodnutie bude mať Sociálna poisťovňa potom 18 mesiacov. Finančný rozsah spôsobený zvýšením výdavkov Sociálnej poisťovne v prípadoch spätného doplatenia všetkých súm všetkým dotknutým poberateľom invalidných dôchodkov bude 900 miliónov až 1,3 miliardy Sk. To znamená mesačne zvýšenie výdavkov Sociálnej poisťovne od 1. augusta 2006 asi o 40 miliónov korún. Podľa slov ministerky Viery Tomanovej, tieto prostriedky sa v štátnom rozpočte musia nájsť.

Kto dostane vianočný príspevok

Ráta sa aj s „vianočným“ príspevkom dôchodcom, na ktorý sa tiež nájdu peniaze zo štátneho rozpočtu. Výška vianočného príspevku bude diferencovaná podľa výšky dôchodku. Vianočný príspevok vyplatí dôchodcom Sociálna poisťovňa v decembrovom výplatnom termíne dôchodkových dávok. Náklady súvisiace so zavedením tohto inštitútu budú do výšky 1,7 mld. korún a budú hraené zo štátneho rozpočtu. Výška vianočného príspevku pre poberateľa dôchodku podľa pripravovaného nariadenia vlády: Výška vianočné-

ho príspevku: výška dôchodku do 3 455 Sk - príspevok 2 000 Sk výška dôchodku od 3 456 Sk do 6 910 Sk - príspevok 1 750 Sk výška dôchodku od 6 911 Sk do 10 365 Sk - príspevok 1 500 Sk.

Nárok na vyplatenie vianočného príspevku majú aj pracujúci dôchodcovia, ktorých starobný alebo čiastočný invalidný dôchodok nepresahuje vyššie uvedené sumy. Vláda SR odsúhlasila aj návrhy ministerstiev vnútra a obrany, aby vianočný príspevok dostali aj bývalí zamestnanci silových rezortov s nízkymi výsluho-

vými alebo invalidnými dôchodkami. Týka sa to 772 osôb, z toho je len 134 vojenských dôchodcov. Ministri navrhli vianočný príspevok pre bývalých príslušníkov silových rezortov preto, aby zabránili znevýhodneniu časti občanov. Títo dôchodcovia, ak majú dôchodky nižšie ako 10 365 korún, sú v rovnako nepriaznivej situácii ako bežní dôchodcovia, ktorým dôchodky vypláca Sociálna poisťovňa. Podmienkou na získanie vianočného príspevku je dôchodok nižší ako 60 percent priemernej mzdy v hospodárstve.

Mimoriadna ponuka

Mimoriadne vzácna je ponuka na spoluprácu s talianskou asociáciou AISCO, ktorá sa zaoberá sociálnou solidaritou a kultúrou. Jej 27 členov nedávno navštívilo Slovensko. Uvedená asociácia prejavila záujem o spoluprácu s Ministerstvom zdravotníctva SR s ponukou riešiť ťažké zdravotné prípady detí slovenských rodičov, ktorí

sú v sociálnej núdzi. Zástupcovia tejto asociácie na Slovensku rokovali aj s predstaviteľmi miestnych samospráv. Ponúkli možnosť vykonať operácie srdca u detí, transplantáciu srdca a iné operačné zákroky u detí zo SR, a to počas roka 2007. Prezidentom AISCO je doktor Paolo Piotto. Adresa AISCO je na Via Asiago 27, 351 42 Padova, Italia.

E-mail: ppiotto@email.it, telefón a fax: +39-049-8827545.

Zdroj: Ministerstvo zdravotníctva SR. Kontakt: Mgr. Valéria Marková, štátny hlavný radca, Odbor zahraničných vzťahov, Ministerstvo zdravotníctva SR, e-mail: valeria@health.gov.sk, tel.: 02/593 73 243.

Stranu pripravila: (mš)

Predstavujeme

Humanitná spoločnosť PRIJATIE

– Centrum psychosociálnej prevencie

V Spišskej Novej Vsi od októbra 1995 sídli a pôsobí občianske združenie Prijatie. Riadnym členom Slovenskej humanitnej rady je od septembra 2000. Orientuje sa na prevenciu a riešenie sociálneho zlyhania mládeže najmä v súvislosti so zneužívaním návykových látok. V rozhovore s klinickou psychologičkou h. doc. PhDr. Máriou Gažiovou, PhD, predsedníčkou Humanitnej spoločnosti Prijatie, predstavujeme toto združenie.

Psychologička h. doc. PhDr. Mária Gažiová, PhD, predsedníčka Humanitnej spoločnosti Prijatie (uprostred) v spoločnosti spolupracovníčok.

Čo Vás inšpirovalo k založeniu Humanitnej spoločnosti Prijatie?

Na základe výsledkov štatistík a drogovej epidemiológie vznikla z iniciatívy Okresného úradu v Spišskej Novej Vsi v októbri roku 1995 „Komisia pre otázky prevencie, liečby, resocializácie drogových závislých osôb a koordináciu boja proti drogám“ a bolo založené Stredisko prevencie drogových závislostí pri Zdravotnom stredisku na sídlisku Mier v Spišskej Novej Vsi, kde sú sústredené psychologické a psychiatrické ambulancie, odborne a organizačne sú vhodne prepojené. V tom istom čase zriadila Nemocnica s poliklinikou v Spišskej Novej Vsi Linku dôvery, pod mojím odborným vedením. V nepretržitých službách sa striedalo osem pracovníkov – psychiatrov a psychológov, aj sestry s 20-ročnou praxou v oblasti krízovej intervencie a psychoterapeutického výcviku. V máji 1999 bolo v súvislosti s odštatňovaním zdravotníctva financovanie Linky dôvery pozastavené. To dalo podnet na založenie občianskeho združenia Humanitná spoločnosť Prijatie. K jeho vzniku nás viedlo aj úsilie posilniť protidrogovú osvetu a prevenciu, chrániť mládež pred psychosociálnym zlyhaním v dôsledku zneužívania návykových látok.

Kolko máte v súčasnosti členov?

Okrem stálych členov (klinický psychológ, sociálny poradca, sociológ, sociálny pracovník, špeciálny pedagóg, psychologická asistentka s psychoterapeutickým výcvikom), máme dobrovoľníkov najmä študentov sociálnej práce na detašovaných pracoviskách univerzít.

Aký je okruh Vašich spolupracovníkov?

Spolupracujeme s psychiatrami, poradenskými psychológmi, pedagógmi, lekármi prvého kontaktu, pedoneurológmi, právnikmi, kňazmi, ale aj publicistami a odborníkmi, ktorí sú v pracovnom pomere alebo spolupracujú na báze dobrovoľnosti bez nároku na honorár.

Zaznamenali ste vo Vašom regióne nárast nežiadúcich javov spojených s drogovými závislosťami?

Áno, okrem alkoholu a marihuany, pervitínu a extázy, vzrástlo hromadné zneužívanie lacných prchavých látok, najmä v sociálne slabých rómskych štvrtiach na Spiši a, žiaľ, dolná hranica veku sa znižuje až do obdobia mladšieho školského veku.

Čo sa Vám od založenia vašej spoločnosti podarilo a čo nie?

Efekt primárnej prevencie je ťažko merateľný, pravdepodobne sme sa podpísali pod kvalitu života mnohých ľudí, žiaľ, vypuklejšia je asi tá skupina, s ktorou sme vôbec nemali možnosť dostať sa do styku. Z finančných dôvodov sme neudržali telefonickú krízovú intervenciu v nočných hodinách, čo pokladáme za jednoznačný neúspech. Linka dôvery v súčasnosti funguje len v denných službách, čo je v rozpore s medzinárodnými kritériami o telefonickú krízovú intervenciu. Treba ju sprístupniť opäť na 24 hodín denne. Rovnako sme museli z finančných dôvodov rozpustiť aj rok pôsobiacu skupinu na pomoc šikanovaným deťom (antimobbingový tréning s prítomnosťou špeciálnych trénerov na sebaobranu).

Aké sú Vaše najbližšie zámery?

Zmobilizovať sa a naštartovať nepretržitú dištančnú krízovú intervenciu, ktorú pokladáme za nevyhnutnú v psychosociálnej prevencii nielen u detí a mládeže. Je to najúspornejšia a najefektívnejšia

forma pomoci ľuďom v záťažových situáciách, v kríze. Medzinárodná organizácia pre dištančnú krízovú intervenciu (IFOTES) definovala etický kódex terapeuta, aj zásady tejto špecifickej práce s klientom: je to predovšetkým ľahká dostupnosť, bezbariérovosť, pohotové získavanie odpovedí, anonymita, návratnosť a nepretržitosť. Môže poskytnúť klientovi príležitosť vysloviť svoje názory, postoje a pochybnosti nahlas, okamžite poskytnúť radu, podporu, rozumové uchopenie problému, pomoc orientovať sa, obnoviť nádeje, zaistiť „bezpečie“ v kríze a povzbudiť.

Aké sú Vaše skúsenosti s komunikáciou s rodičmi problémových mladých ľudí?

Rodičia sú často o tomto probléme neinformovaní, mnohokrát nekritickí a úzkostne reagujúci. Veľkú rezervu vidíme v odbúrání formálnosti vzťahov rodičov a školy, v praktizovaní vzájomných neformálnych spoločenských aktivít.

Aké máte skúsenosti s pedagógmi, pokiaľ ide o spoluprácu a napĺňanie vašich cieľov?

Pedagógovia sú preťažení pracovnými povinnosťami. Sú ústretoví, ale málo konštruktívni.

Aké sú Vaše skúsenosti v spolupráci so samosprávou?

Dost' traumatické. Psychosociálnu prevenciu samospráva v súčasnosti nepokladá za svoju prioritu, čo považujeme za nevýhodu, lebo je lepšie problémom predchádzať, ako ich riešiť.

Čo zaujímavé pripravujete do budúcnosti?

Od jesene 2006 zavádzame praktický výcvik študentov sociálnej práce v oblasti Dištančnej krízovej intervencie a mobilnú jednotku psychosociálnej prevencie (depistáž vývinových porúch učenia a ich liečbu) u rizikových skupín detí a mládeže v regióne Spiš. Okrem toho vrcholia prípravy na II. medzinárodnú konferenciu Násilie v rodine, ktorá sa bude konať sa v dňoch 13. a 14. 10. 2006 v Spišskej Novej Vsi.

Margita Škrabáľková

Kontakt:

Humanitná spoločnosť PRIJATIE
– Centrum psychosociálnej prevencie

Šafárikovo námestie 3

052 05 Spišská Nová Ves

Číslo telefónu: 053-4440880, 0905 615 965,

0910 291 333

E-mail: hsp@post.sk

Číslo účtu: 0520918085 / 0900

Slovenská sporiteľňa, a.s.

Summary

Aura in Častá-Papiernička

(page 3)

On 10 August 2006 participants in 10th jubilee year of congress „Epilepsy in my life“ were already coming from the morning to the conferential hall of the premises of the National Council of the Slovak Republic in Častá-Papiernička. As a side event there was also regeneration stay available. The event was organized by the Association of Slovak citizens suffering from Aura epilepsy, one of the member organizations of the Slovak Humanitarian Council. Participants and guests were welcomed by Mr. Jozef Vrátil, President of this association. Epilepsy is a barrier that is not easy to fight off. Prejudices and fears towards the handicapped are probably the most important themes that all civil associations of the disabled are dealing with. Such obstacles must be removed step by step. It is necessary to encourage the handicapped people, to boost their self-confidence and permanently inform the public about these problems that are for us - relatively healthy persons - unknown very often.

The disabled have also the right to work

(page 7)

The National Council of the Disabled in Slovakia together with the Slovak Union of the Handicapped launched a comprehensive project named: „Equality of opportunities for the handicapped and social partnerships for monitoring and elimination of discriminatory obstacles on job market“. Project is carried out within the framework of the European Union programmes on external aid, financed from the PHARE Fund. Its main goal is to contribute to elimination and prevention of the long-term unemployment of the handicapped. It was one of the reasons why five successive events had been arranged. Mrs. Anna Reháková, Vice-Chairwomen of the National Council of the Disabled in Slovakia informed us of them.

The Slovak Union of the Handicapped as a partner of project also organized one of the given activities - regional workshops. Representatives of employers, the handicapped, as well as the offices of labour, social affairs and family took part in workshops where they exchanged their useful and practical experience, published in a special collection. Besides, an

information campaign for employers and the handicapped citizens also took place there and two information booklets on this issue were published.

Social partnerships aimed at elimination of discrimination on the job market also arose there. Their goal was aimed at testing of the activists' pilot proposal concerning the employment of the handicapped. That is why an educational course was carried out in co-operation with the offices of labour, social affairs and family as well as civil associations of the handicapped people. The activists' task is to assist in creation and development of the social inclusion partnerships at regional level and to find and form new employment opportunities for the handicapped.

Another activity - monitoring of problems and barriers the handicapped have to face when they are looking for a job was carried out in all eighth regions of Slovakia. According to Mrs. Eva Pavlíková, representative of the Inventum Agency, from the monitoring is clear that awareness of the disabled has been improved and they understand now that their role in looking for a job must be more active, not passive.

Introducing PRIJATIE Humanitarian Society - Centre of Psychosocial Prevention

(page 10)

Since October 1995 Prijatie (Acceptance) civil association has been seated in Spišská Nová Ves and in September 2000 it became a regular member organization of the Slovak Humanitarian Council. Prijatie civil association is oriented on prevention and solution of the social failure of youth especially due to the narcotic drug addiction. The clinical psychologist PhDr. Mária Gažiová, PhD, Chairwoman of the Prijatie Humanitarian Society acquainted us with this association.

* What inspired you to found Prijatie Humanitarian Society?

On the basis of statistics and narcotic drugs epidemiology as well as on the initiative of the local authority in Spišská Nová Ves the Commission on prevention, treatment, re-socialization of persons addicted to drugs and coordination of the fight against drugs was set up in October 1995. At the same time the Centre of drug prevention within the Medical Centre in Spišská Nová Ves (part of the town Mier) was founded. There have been concentrated psychological and psy-

chiatric outpatients' departments, interconnected at professional and organizational level. At that time the Hospital-Polyclinic in Spišská Nová Ves set up the Helpline under my professional direction. Eight persons - psychiatrists, psychologists, nurses with 20-years's experience in crisis intervention and psychotherapeutic training took turns on non-stop duty there. In May 1999 within a privatisation and reorganization of the state medical system the financing of the Helpline was stopped. This fact induced us to establish the civil association Prijatie Humanitarian Society. We have been led by endeavour to strengthen the anti-drug public education and prevention, to protect young people from psychosocial failure because of the drug addiction.

* How many members do you have at present?

Apart from permanent members (clinic psychologist, social advisor, sociologist, social worker, special pedagogue, psychological assistant with psychotherapeutic training) there are also volunteers - mainly students of social work on detached workplaces of universities.

* What is the circle of your co-operators?

We co-operate with psychiatrists, advisory psychologists, pedagogues, physicians of the first contact, paediatricians, neurologists, lawyers, priests, but also with journalists and experts who are in employment relationship with us or work voluntarily without the right to honorarium.

* Have you noticed any rise of undesirable phenomenon connected with the narcotics in your region?

Yes, apart from alcohol, well-known marijuana, MDMA, etc., the mass using of cheap narcotics increased especially in the socially disadvantaged Roma areas in Spiš region. Unfortunately, minimum age limit is decreasing down to younger school age.

In Slovakia as elsewhere in the world many of children cannot enjoy their good health. However, they have the right to education and some of them are fully or partially educable. Many of them are blessed with lots of talent that is necessary to develop. This 6th issue of Humanita Plus titled: **Tradition, exceptionality, solidarity and creativity of the handicapped children** is devoted to these gifted children and to a nationwide competition organized just for them by Korytnačky (Turtles) association in partnership with the other associations under the name: "Month of the child's art".

HUMANITA – časopis dobrovoľníckeho sektora Slovenskej republiky. Vydáva Slovenská humanitná rada s podporou grantu MPSVaR SR. Rozširuje vlastnou distribúciou. Objednávky prijíma redakcia. Nevyžiadané rukopisy a fotografie nevraciamy. Uverejnené príspevky nehonorujeme. Registrácia pod č. MK SR 710/92, ISSN 1336-2208.

Šéfredaktorka PhDr. Margita Škrabáľková, redaktorka PhDr. Viera Antoškova. Adresa redakcie: Páričkova 18, 821 08 Bratislava 2, telefón: 02-5020 0520, fax: 02-5020 0522, e-mail: tlacove.shr@changenet.sk. Grafická úprava: Agentúra Zachar, s. r. o., Bratislava, tlač: RAX, s. r. o., Bratislava. © SHR

Strana 834